

ความสัมพันธ์ทางคำและความหมาย
ระหว่างพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรี
ผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกัน

ไพกิจ คงเสรีภาพ

Abstract

This research aims to study the relationship between the names of princes and princesses in Chakri dynasty and those of other members in the same royal family.

The study showed that those royal names indicate a certain degree of relations among royal family members. Some names of princes and princesses suggested the connection to other members of their royal family such as their fathers, mothers, siblings and other kinsmen. Such connection was shown through the use of similar words and words with the same meanings in the names of royal family.

ภูมิหลัง

ชนบในการตั้งชื่อของคนไทย มักจะตั้งชื่อนิยมให้มีความหมายคล้องจองกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ดังที่สุภาพรรณ ณ บางช้าง (2529: 129) กล่าวว่า ลักษณะอันเป็นคุณ ของการตั้งชื่อ คือนิยมตั้งชื่อให้แสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งเรื่องเสียงคำความหมายของนามบุตรที่นิยมพ้องกับนามบิดามารดา หรือระหว่างบุตรธิดาด้วยกันเอง ทั้งนี้ วิรัช ศิริวัฒนนาวิณ (2544: 134) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เงื่อนไขการตั้งชื่อบุคคลในครอบครัวให้สัมพันธ์กันเป็นการรับอิทธิพลมาจากการสถาปนาพระนามของเจ้านาย

ศุภกิจ นิมมานนรเทพ (2538: 13) ยังกล่าวถึงตัวอย่างพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีคำคล้องจองกับพระนามพระบิดาว่า เจ้านายทรงกรมยุคหลังมีการเลียนจากพระนามกรมพระบิดา เช่น กรมหมื่นอดิศรอุดมศักดิ์ มาจากพระนาม อดิศรอุดมเดช กรมหมื่นเทววงศ์โรทัย มาจากพระนาม เทวะวงศ์โรไพกรม กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ มาจากพระนาม นราธิปประพันธ์พงศ์ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร มาจากพระนาม พิทยลาภพฤฒิยาตรา กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิ์พินิต มาจากพระนาม นครสวรรค์วรพินิต เป็นต้น

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยเห็นว่าพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรี เป็นจุดริเริ่มในชนบการตั้งชื่อของคนไทยในประเด็นให้สัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวอย่างหนึ่ง

การสถาปนาพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ให้มีคำและความหมายสอดคล้องกันระหว่างผู้ทรงเป็นสมาชิกในราชสกุล เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงมีพระนามเหล่านั้นเป็นพระโอรสพระธิดาหรือพระญาติจากราชสกุลใดถือเป็นอัจฉริยภาพทางภาษาประการหนึ่ง และเรื่องราวดังกล่าวยังมีผู้ใดทำการศึกษาย่างจริงจังมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ทางคำและความหมายระหว่างพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรีผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกันเพื่อความเข้าใจถึงวิธีการอย่างหนึ่ง ในการสถาปนาพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรีต่อไปและเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการด้านภาษาไทยสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรีในเรื่องความสัมพันธ์ทางการใช้คำและความหมายของพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกเฉพาะพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรีผู้ทรงมีสกุลยศชั้นเจ้าฟ้า พระองค์เจ้า และหม่อมเจ้า

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการใช้คำ และความหมายพระนามของพระบรมวงศานุวงศ์ในราชวงศ์จักรี
2. ศึกษาความสัมพันธ์ทางการใช้คำและความหมายแห่งพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ในราชวงศ์จักรีระหว่างผู้ทรงเป็นสมาชิกในราชสกุลเดียวกัน
3. สรุปรูป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
4. เสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความหมายในพระนามของพระบรมวงศานุวงศ์ในราชวงศ์จักรี พบว่าพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ในราชสกุลเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันโดยการใช้คำเดียวกัน การใช้คำเดียวกันแต่วิธีการสร้างต่างกัน

ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำเดียวกันแต่มีการแปลงคำแบบภาษาเขมร การเลือกวิธีการสร้างคำให้เป็นภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤต และการเปลี่ยนแปลงพยัญชนะหรือสระในคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีสันสกฤต นอกจากนี้พระนามพระบรมวงศานุวงศ์ในราชสกุลเดียวกันยังมีลักษณะการใช้คำที่ให้ความหมายเหมือนหรือเกี่ยวเนื่องกันเช่น

1. การใช้คำเดียวกัน โดยสามารถจำแนกเป็น

1.1 การใช้คำเดียวกัน มีดังนี้

- ระหว่างพระนามพระบิดาและพระนามพระมารดา กับพระนามพระโอรส กล่าวคือในพระนามพระโอรสจะปรากฏคำที่มาจากพระนามพระบิดาและพระนามพระมารดา เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า **อากาศเกียรติวงศ์** (พระบิดา) พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า**ทิพยสัมพันธ์** (พระมารดา) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**อาทิตย์ทิพอาภา** (พระโอรส) เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระบิดาและพระนามพระมารดา กับพระนามพระธิดา กล่าวคือในพระนามพระธิดาจะปรากฏคำที่มาจากพระนามพระบิดาและพระนามพระมารดา เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า **บุรฉัตรไชยากร** (พระบิดา) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ประภาวสิททินฤมล** (พระมารดา) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**วิมลฉัตร** (พระธิดา) เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระโอรสธิดา เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**บุรฉัตรไชยากร** (พระบิดา) กับ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**มยุรฉัตร** (พระธิดา) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**เปรมบุรฉัตร** (พระโอรส) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**วิมลฉัตร** (พระธิดา) เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระโอรส เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**บริพัตรสุขุมพันธุ์** ๗ กรมพระ**นครสวรรค์วรพินิต** (พระบิดา) กับ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**จุมภฏพงษ์บริพัตร** กรมหมื่น**นครสวรรค์ศักดีพินิต** (พระโอรส) พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ปรีชาดิสุขุมพันธุ์** (พระโอรส) เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระมารดากับพระนามพระโอรสธิดา เช่น สมเด็จพระนางเจ้า**สิริกิติ์** พระบรมราชินีนาถ (พระมารดา) กับ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา **สิริวัฒนาพรรณวดี** (พระธิดา) และ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร **สิริกิติ์สมบูรณสวางควัฒน์วรัชต์ดิยราชสันตติวงศ์** มหิตลพงศอดุลยเดช จักรีนเรศยุพราชวิสุทธิ สยามมกุฎราชกุมาร (พระโอรส) เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระมารดากับพระนามพระโอรส เช่น สมเด็จพระนางเจ้า**โสมนัสวัฒนาวดี** (พระมารดา) กับ เจ้าฟ้า**โสมนัส** (พระโอรส) เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระมารดากับพระนามพระธิดา เช่น พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**อากาศพรรณี** (พระมารดา) กับ สมเด็จพระนางเจ้า**รำไพพรรณี** พระบรมราชินี (พระธิดา) เป็นต้น

- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าสุทธาทิไพธร์ณี **สุขุม**ชัตติยกุลยาดี (พระธิดา) กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตร**สุขุม**พันธ์ ฯ (พระโอรส) ในสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าสุทุมลามาตศรี พระอัครราชเทวี แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น**อนุ**พงศ์จักรพรรดิ กับ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น**อนุ**วัตรจาตุรนต์ ในเจ้าจอมมารดาบัว แห่งราชสกุลจักรพันธ์ เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าอุบลรัตน**นา**รินาค กับ พระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าเสาวภาค**นา**รีรัตน์ ในคุณหญิงพลับ แห่งราชสกุลลดาวัลย์ เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ปัทม**ราช (พระธิดา) ในเจ้าจอมมารดาน้อย กับ พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**สิง**หาราช (พระโอรส) ในเจ้าจอมมารดาล่า แห่งสมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ทัต**ทรง ในเจ้าจอมมารดาแจ่ม กับ พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**รอง**ทรง ในเจ้าจอมมารดาฎุ แห่งสมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ เป็นต้น
- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ประดิ**ษฐาสารี ในเจ้าจอมมารดาดวงคำ กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**พุทธ**ประดิษฐา ในเจ้าจอมมารดาพุ่ม แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

1.2 การใช้คำเดียวกันแต่มีวิธีการสร้างคำแตกต่างกัน มีดังนี้

1.2.1 การใช้คำเดียวกันแต่วิธีการสร้างคำต่างกันโดยการใช้คำต้นของคำแผลงแบบภาษาเขมร เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า ฯ กรมพระยา**บ**าราบปรปักษ์ (พระบิดา) กับ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากรมหมื่น**บ**าราบปรปักษ์ (พระโอรส) เป็นต้น

แผลง บาราบ เป็น บำราบ

1.2.2 การใช้คำเดียวกันแต่สลับคำกันระหว่างภาษาบาลีกับภาษาสันสกฤต โดยจำแนกได้เป็น

- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระโอรสธิดา เช่น เจ้าฟ้า**จุ**ฬาลงกรณ์ ฯ กรมขุนพิณิต**ประ**ชา นาด (พระบิดา) กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**อ**ัมพันธ์**ป**ชา (พระธิดา) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**จุ**ฬาทุชธราดิลก ฯ (พระโอรส) เป็นต้น

จุก้า เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

จุกา เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

ประชา เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

ปชา เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

- ระหว่างพระนามพระมารดา กับพระนามพระโอรส เช่น สมเด็จพระเทพศิรินทรา บรมราชินี (พระมารดา) กับ สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ ดำรงราชอิสริยาภิตี ศรีวิสุทธิ มหามงกุฎพงศวัโรภยาภิชาติ ราชโสมนัสราชธิดินทร **ทิพย**ศิรินทรพิพัฒน์ สุขุมารัตนราชกุมาร (พระโอรส) เป็นต้น

เทพ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

ทิพย เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

นอกจากนี้ ทิพย ยังเป็นคำวิเศษณ์ ซึ่งต่างจากเทพ ที่เป็นคำนาม แต่คำว่า ทิพยศิรินทร มาจากพระนามสมเด็จพระเทพศิรินทรา บรมราชินี นั่นเอง

- ระหว่างพระนามพระมารดา กับพระนามพระธิดา เช่น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี (พระมารดา) กับ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฬาภรณ (พระธิดา) เป็นต้น

จุก้า เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

จุกา เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้ทรงร่วมพระโลหิตเดียวกัน เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า ฯ กรมหลวงวิสุทธิกระษัตริย์ (พระธิดา) กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า ฯ กรมพระจักรพรรดิพงษ์ ดำรง **ชัตติย**ศักดิ์อัครวรยศ ฯ (พระโอรส) ในสมเด็จพระเทพศิรินทรา บรมราชินี แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

กษัตริย์ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

ชัตติย เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ ชัดตียพิศาลสุรบดี บรมราชินีศรีพัชรินทรภราดร สโมสรอนกนิตปรีชา มหาสุมนต์ยานุวัตร วิบูลย์ ไพรัชราชกิจจาตุลย์สุนทร**ปฏิภาณ** ฯ กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัฒนวิศิษฎ์ สยามิศรราชมาตุลาธิบดี ศรีพัชรินทรโสทรานุราชย์ มานวธรรมศาสตร์วิธาน นิรุกติ**ปรดิภาณ**พิทยโกศล โศภณมิตรสุจริต อารีชวาคัย ศรีรัตนตรัยสรณากิรัต ชเนตภูมิปะกัทยิยานมณูสุนทรธรรมบพิตร ในสมเด็จพระปิยมมาวดีฯ แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

ปฏิภาณ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

ปรดิภาณ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้มิได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจันทรมณฑล **โสภณ**ภควดี (พระธิดา) ในสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัฒนวิศิษฎ์ สยามิศรราชมาตุลาธิบดี ศรีพัชรินทรโสทรานุราชย์ มานวธรรมศาสตร์วิธาน นิรุกติปรดิภาณพิทยโกศล **โศภณ**มิตรสุจริตอารีชวาคัย ศรีรัตนตรัยสรณากิรัต ชเนตภูมิปะกัทยิยานมณูสุนทรธรรมบพิตร (พระโอรส) ในสมเด็จพระปิยมมาวดี ฯ แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

โสภณ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

โศภณ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้มิได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุประดิษฐ วรฤทธิราชมหามกุฏ **บุรุษ**รัตนราชวโรรส ในเจ้าจอมมารตาน้อย กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงษ์ ดำรงชัดตียศักดิ์อัครวยศ รัตนสมมติ**บุริ**สาชาไณย ฯ ในสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

บุรุษย เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

บุริส เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

1.2.3 การคำเดียวกันแต่เปลี่ยนสระหรือพยัญชนะในคำที่มาจากคำภาษาบาลีสันสกฤต จำแนกได้เป็น

1.2.3.1 การเปลี่ยนสระด้วยวิธีการในภาษาบาลีสันสกฤต จำแนกเป็น

- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระธิดา เช่น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหา
วชิราวุธ ฯ (พระบิดา) และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา ฯ (พระธิดา) เป็นต้น

วชิร เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

เพชร สร้างจากคำสันสกฤตคือ วัชร

- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าเกษมสันต์โสภาคย์ (พระโอรส) ในเจ้าจอมมารดาแพ กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเสาวภาคย์พรรณ
(พระธิดา) ในเจ้าจอมมารดาท้าว แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

เปลี่ยน โอ เป็น เอา

- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
อรองค์อรคฤพา ในเจ้าจอมมารดาโหมด กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเยาวภาพงศ์สนิท ในเจ้าจอม
มารดาหม่อมราชวงศ์เนื่อง สนิทวงศ์ แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

เปลี่ยน อุ เป็น เอาวะ

1.2.3.2 การใช้คำเดียวกันแต่แผลงพยัญชนะอื่นแทนพยัญชนะเดิม จำแนกเป็น

- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้า ฯ กรมหลวงวิสุทธิกระษัตริย์ (พระธิดา) กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจาดุรนต์รัศมี ศรีสมมติ
เทววงศ์ วัโรภัยวงศ์พิสุทธ มกุฎราชวรังกูร มหาสุริยารทราช นรินทรานุชาธิบดี (พระโอรส) ในสมเด็จพระ
เทพศิรินทราบรมราชินี แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

แผลง ว เป็น พ

- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
สุวพักตร์วิไลยพรรณ กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบัณฑิตพรพรรณวโรภาส ในเจ้าคุณพระประยุรวงศ์ แห่ง
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

แผลง พ เป็น ว

- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าพิสมัยพิมลสัตย์ ในเจ้าจอมมารดาเรือน กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิมลนาคนทีลี ในพระราชชายา
เจ้าดารารัศมี แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

แผลง พ เป็น ว

2 การใช้คำให้มีความหมายเหมือนกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน จำแนกได้เป็น

2.1 การใช้คำให้มีความหมายเหมือนกัน ดังนี้

- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระโอรสธิดา เช่น สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ ฯ (พระบิดา) กับ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุริยนเยียมพยับ (พระโอรส) กับ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารำไพประภา (พระธิดา) และกับ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้านรเศรษฐสุริยลักษณ์ (พระโอรส) เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ ภาณุรังษี คือคำว่า สุริย นรำไพ สุริย

- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระโอรส เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปราโมช (พระบิดา) กับ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปรีดา (พระโอรส) เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ ปราโมช คือคำว่า ปรีดา

- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระธิดา เช่น เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพมหามกุฏ ฯ (พระบิดา) กับ สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ นรินทรเทพยกุมารี (พระธิดา) เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ บดินทร คือคำว่า นรินทร

- ระหว่างพระนามหรือนามพระมารดากับพระนามพระธิดา เช่น เจ้าจอมมารดาจิว (พระมารดา) กับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าฉิมพลี (พระธิดา) เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ จิว คือคำว่า ฉิมพลี

- ระหว่างพระนามพระราชโอรสธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทองกองก้อนใหญ่ (พระโอรส) กับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากาญจนาร (พระธิดา) ในเจ้าจอมมารดาสังวาลย์ แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ ทอง คือคำว่า กาญจนาร

- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอากาศเกียรติวงศ์ กับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุริยงประยุรพันธุ์ ในเจ้าจอมมารดาโหมด แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ อากาศ คือคำว่า สุริยง

- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**โสมา**วดี ๗ กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ไชยดวง** ในเจ้าจอมมารดาเที่ยง แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ โสม คือคำว่า **แช**

- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น สมเด็จพระนางเจ้าสว่าง**วัฒนา** พระบรมราชเทวี ในสมเด็จพระปิยมหาราช ๗ กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**จิตรเจริญ** ในพระสัมพันธวงศ์เธอพระองค์เจ้าพรรณราย แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับ วัฒนา คือคำว่า **เจริญ**

- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น เจ้าฟ้า**โสมนัส** ในสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**เกษมสันต์**โสภาคย์ ในเจ้าจอมมารดาแพ แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า โสมนัส คือคำว่า **เกษมสันต์**

- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**จกกลณี** ในเจ้าจอมมารดาตานี กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**อุบล** ในเจ้าจอมมารดาทอง แห่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า จกกลณี คือคำว่า **อุบล**

2.2 การใช้คำให้มีความหมายเกี่ยวเนื่องกันดังนี้

- ระหว่างพระนามพระบิดากับพระนามพระธิดา เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**จาดุรนต์**รัศมี ๗ (พระบิดา) กับ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ทรงศศิคุณ** (พระธิดา) เป็นต้น

คำว่า **จาดุรนต์รัศมี** และคำว่า **ศศิ** มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่ให้แสงสว่างบนท้องฟ้าเหมือนกัน ต่างกันเพียงเวลากลางวันและกลางคืน

- ระหว่างนามพระมารดากับพระนามพระโอรส เช่น เจ้าจอมมารดา**ทองดี** (พระมารดา) กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**มรกฏ** (พระโอรส) เป็นต้น

คำว่า **ทอง** และคำว่า **มรกฏ** มีความหมายเกี่ยวเนื่องด้วยเป็นวัตถุมีค่าเหมือนกัน

- ระหว่างนามพระมารดา กับพระนามพระธิดา เช่น เจ้าจอมมารดา**ประทุมมา** (พระมารดา) กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**เกสร** (พระธิดา) เป็นต้น

คำว่า ประทุมมา และ เกสร มีความหมายเกี่ยวเนื่องกับเรื่องของดอกไม้เหมือนกัน

- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**ทิฆัมพร**ยุคลฯ (พระโอรส) กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**นภา**จรจรัสศรี (พระธิดา) และกับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**มาลินีนพดารา** สิรินิภาพรณวดี (พระธิดา) ในพระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำว่า อัมพร หรือ นภา กับ ดารา มีความหมายเกี่ยวเนื่องด้วยเรื่องของท้องฟ้าเหมือนกัน

- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ๑ (พระโอรส) กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**ตรีเพ็ชร**รุตม์ธำรง ๑ (พระโอรส) และกับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**จักร**พงษ์ ภูวนาด ๑ ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำว่า วชิราวุธ ตรี และ จักร ล้วนเกี่ยวข้องกับอาวุธทั้งหมด

- ระหว่างพระนามพระราชธิดาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**นัตตา** (พระธิดา) กับ พระเจ้าราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ชนิษฐา** (พระธิดา) ในเจ้าจอมมารดา พระองค์เจ้าสำลีวรรณ แห่งสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาเสนานุรักษ์ เป็นต้น

คำว่า นัตตา และ คำว่า ชนิษฐา เกี่ยวเนื่องด้วยเรื่องของคำเรียกญาติเหมือนกัน

- ระหว่างพระนามพระโอรสธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**โกเมน** (พระโอรส) ในเจ้าจอมมารดาเฟื่อง กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**เงินยวง** (พระธิดา) ในเจ้าจอมมารดาเยื้อง กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**อุไร** (พระโอรส) ในเจ้าจอมมารดาเขียว และกับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ชมพู**นุท (พระโอรส) ในเจ้าจอมมารดาสัมฤทธิ์ แห่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำว่า โกเมน เงินยวง อุไร และ ชมพูนุท ล้วนมีความหมายเกี่ยวเนื่องด้วยเป็นวัตถุมีค่า

- ระหว่างพระนามพระโอรสผู้มีได้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกัน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**จिर**ประวัติวรเดช (พระโอรส) ในเจ้าจอมมารดาทับทิม กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**สมัย**ยุตวิโรดม (พระโอรส) ในเจ้าจอมมารดาพร้อม แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำว่า จิร และ สมัย มีความหมายเกี่ยวเนื่องด้วยกาลเวลาเหมือนกัน

- ระหว่างพระนามพระธิดาผู้มีได้ทรงร่วมพระโลหิตเดียวกัน เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**ภรรณาภรณ์**เพ็ชรรัตน์ ฯ (พระธิดา) ในสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี กับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**พาหุรัตมณี**มัย ฯ (พระธิดา) ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี และกับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า**ศิราภรณ์**โสภณ (พระธิดา) ในสมเด็จพระศรีสรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกา แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

คำว่า ภรรณาภรณ์ พาหุรัต และ ศิราภรณ์ มีความหมายเกี่ยวเนื่องกับการเป็นเครื่องประดับอวัยวะส่วนต่างๆเหมือนกัน

ความสัมพันธ์ทางคำและความหมายของพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกัน นอกจากจะมีความสัมพันธ์ทางคำและความหมายของพระนามพระบิดา พระมารดา และพระโอรสธิดาแล้ว จากการศึกษาพบว่า ยังมีความสัมพันธ์ทางคำและความหมายของพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกันและมีความสัมพันธ์ทางสายพระโลหิตแบบอื่นๆ ดังต่อไปนี้

1. การใช้คำเดียวกัน จำแนกเป็น

1.1 การใช้คำเดียวกัน

- ระหว่างพระนามพระอัยยากับพระนามพระนัดดา เช่น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า **สายสนิทวงศ์** (พระอัยกา) กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**เยาวภาพงศสนิท** (พระนัดดา) เป็นต้น

- ระหว่างพระนามพระปัยยิกากับพระนามพระนัดดา เช่น พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้า**สายสวัสดิ**ภิรมย์ (พระปัยยิกา) กับ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**โสมสวัสดิ** พระวรวงษาทินัดตามาตุ (พระนัดดา) เป็นต้น

- ระหว่างพระนามพระอัยยากับพระนามพระนัดดา เช่น สมเด็จพระนางเจ้า**สิริกิติ์**พระบรมราชินีนาถ (พระอัยยิกา) กับ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า**สิริวิณณวรี**นารีรัตน์ (พระนัดดา) และกับ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า**สิริภาจุฑาภรณ์** (พระนัดดา) เป็นต้น

- ระหว่างพระนามของพระเชษฐภคินีร่วมพระโลหิตของพระอัยยากับพระนามพระนัดดา เช่น สมเด็จพระราชปิตุจฉาเจ้า**ฟ้ากรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร** (พระเชษฐภคินีร่วมพระโลหิตของพระอัยกา) กับ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรี**สิรินธร** รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (พระนัดดา) เป็นต้น

- ระหว่างพระนามพระเชษฐภคินีร่วมพระโลหิตของพระอัยยากับพระนามพระนัดดา เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**บุษบง**เบิกบาน (พระเชษฐภคินีร่วมพระโลหิตของพระอัยกา) กับ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**ศิริรัตนบุษบง** (พระนัดดา) เป็นต้น

1.2 การใช้คำเดียวกันแต่มีวิธีการสร้างคำต่างกัน จำแนกเป็น

1.2.1 การใช้คำเดียวกันแต่มีวิธีการสร้างต่างกันด้วยการเปลี่ยนสระในคำที่รับมาจากภาษาบาลีสันสกฤต ได้แก่

- ระหว่างพระนามพระอัยยิกาและพระนามพระนัดดา เช่น สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ (พระอัยยิกา) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา (พระนัดดา) เป็นต้น

เพลง เหาอะ เป็น โอ

1.2.2 การใช้คำเดียวกันแต่มีวิธีการสร้างคำต่างกันตามลักษณะของคำภาษาบาลีหรือคำภาษาสันสกฤต

- ระหว่างพระนามพระอัยยิกากับพระนามพระนัดดา เช่น สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ (พระอัยยิกา) กับ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี (พระนัดดา)

ศรี เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

สิริ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

- ระหว่างพระนามพระปิตุจฉากับพระนามพระภาติยะ เช่น ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี (พระปิตุจฉา) กับ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ (พระภาติยะ)

พรรณ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต

วัณณ เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี

2. การใช้คำให้มีความหมายเหมือนหรือเกี่ยวเนื่องกัน

2.1 การใช้คำให้มีความหมายเหมือนกัน

- ระหว่างนามพระอัยยิกากับพระนามพระนัดดา เช่น เจ้าจอมมารดาบัว (พระอัยยิกา) กับ หม่อมเจ้าสุวคนธ์ประทุม วัฒนวงศ์ (พระนัดดา) กับ หม่อมเจ้าจงกลณี วัฒนวงศ์ (พระนัดดา) และกับ หม่อมเจ้ารัตนกมล วัฒนวงศ์ (พระนัดดา) เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า ประทุม คือคำว่า จงกลณี กมล

- ระหว่างพระนามพระปิตุจฉาร่วมพระโสทรเดียวกับพระบิดากับพระนามพระภาติยะเช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมวดี ฯ (พระปิตุจฉาร่วมพระโสทรเดียวกับพระบิดา) กับ ท่านหญิงพิศเพ็ญไข (ชยางกูร) วณิกสัมบัน (พระภาติยะ) และกับ หม่อมเจ้าโสภณาเพียงจันทร์ (ชยางกูร) จันทรัต (พระภาติยะ) เป็นต้น

คำที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า โสม คือคำว่า แข และคำว่า จันทร

2.2 การใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวเนื่องกัน

- ระหว่างพระนามพระชนิษฐาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกับพระอัยกาและพระนามพระนัดดา เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามาลินีนพดารา ฯ (พระชนิษฐาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกับพระอัยกา) กับ ท่านหญิงจันทจรวิศรียุคล (พระนัดดา) เป็นต้น

คำว่า ดารา และ คำว่า จันทร มีความหมายเกี่ยวเนื่องกันด้วยต่างเป็นดวงดาวบนท้องฟ้า และ เวลากลางคืนมองเห็นได้เหมือนกัน

- ระหว่างพระนามพระปิตุลา (ทรงเป็นพระปิตุลาที่มีได้มีราชสกุลสืบเชื้อสายเป็นส่วนพระองค์เอง) ผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกับพระบิดา กับพระนามพระภคิยะ เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอุณากรรณอนันตโรชโย (พระปิตุลาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกับพระบิดา) กับ ท่านหญิงศกุนตลา (สวัสดิวัตน์) ปัทมะคังข์ (พระภคิยะ) กับ หม่อมเจ้าสีดาตำรวง (สวัสดิวัตน์) ชุมพล (พระภคิยะ) กับ หม่อมเจ้าอุษารดี สวัสดิวัตน์ (พระภคิยะ) กับ ท่านหญิงอมิตตา (สวัสดิวัตน์) ธรรมารักษ์ (พระภคิยะ) กับ ท่านหญิงมัทรีโคภนา (สวัสดิวัตน์) ดุลยจินดา (พระภคิยะ) กับ หม่อมเจ้ามโนहरา สวัสดิวัตน์ (พระภคิยะ) และกับ หม่อมเจ้าเมรี สวัสดิวัตน์ (พระภคิยะ) เป็นต้น

คำว่า อุณากรรณ มีความหมายเกี่ยวเนื่องด้วยคำว่า ศกุนตลา สีดา อุษา อมิตตา มัทรี มโนहरา และ เมรี ด้วยเป็นชื่อของตัวละครในวรรณคดีทั้งสิ้น

- ระหว่างพระนามพระปิตุจฉาร่วมพระโสทรเดียวกับพระบิดา กับพระนามพระภคิยะ เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรองค์อรรคยุพา (พระปิตุจฉาร่วมพระโสทรเดียวกับพระบิดา) ท่านหญิงศิริมาบงอร (อาภากร) เจริญสุวรรณ (พระภคิยะ)

คำว่า ยุพา และ บงอร มีความหมายเกี่ยวเนื่องด้วยความเป็นผู้หญิงเหมือนกัน

นอกจากนี้ยังมีพระนามพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระนาม ที่มีความสัมพันธ์ในเรื่องการใช้คำและความหมายมากกว่า 1 เจือปน เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท (พระบิดา) พระวรวงค์เธอ พระองค์เจ้าสนิทพงศ์พัฒน์เดช (พระโอรส) มีทั้งการใช้คำเดียวกัน และการใช้คำเดียวกันแต่แผลงพยัญชนะ และยังมีพระนามพระบรมวงศานุวงศ์บางพระนามที่มีความสัมพันธ์ทางคำหรือความหมายทั้งกับสมาชิกในราชสกุลสายตรง คือ พระบิดามารดาและพระโอรสธิดาด้วยกัน และเหมือนกับสมาชิกในราชสกุลที่เป็นพระญาติอันมีสายพระโลหิตสัมพันธ์กันแบบอื่น เช่น เจ้าจอมมารดาโหมด (พระอัยยิกา) และ หม่อมกิม (พระมารดา) กับ ท่านหญิงจารุพัตรา (อาภากร) ศุภษลาศัย (พระนัดดา) โดยคำว่า กิม ภาษาจีนมีความหมายว่า จารุ หรือ ทอง ส่วนคำว่า โหมด มีความหมายมีความหมายเดียวกับคำว่า ผ้า หรือ พัตรา อีกหนึ่งตัวอย่าง เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้านิภานพดล วิมลประภาวดี (พระชนิษฐาผู้ทรงร่วมพระโสทรเดียวกับพระอัยกา) และ หม่อมอุบล (พระมารดา)

กับ ท่านหญิง**ปัทมนรังษี** (ยุคล) เสนาณรงค์ (พระนัดดา) เป็นต้น โดยคำว่า ประภา มีความหมายเหมือนกับคำว่า รังษี ส่วนคำว่า อุบล มีความหมายเหมือนกับคำว่า ปัทม เป็นต้น

อย่างไรก็ตามพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีได้อยู่ในราชสกุลเดียวกันสามารถเกิดการใช้คำและความหมายเดียวกันได้ เช่น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**แก้วกัลยาณี** (ราชสกุล สุประดิษฐ) สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า**กัลยาณิวัฒนา** (ราชสกุลมหิดล) และ ท่านหญิงจารุลักษณ**กัลยาณี** บุรณะนนท์ (ราชสกุล รังสิต) ทั้งนี้เนื่องจากคำว่า กัลยาณี เป็นคำนิยมใช้สำหรับสถาปนาพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน หรือ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**พิรพงศ์ภาณุเดช** (ราชสกุล ภาณุพันธุ์) หม่อมเจ้า**ทิตยาทรงกลด** จักรพันธ์ (ราชสกุล ทรัพย์พนม) หม่อมเจ้า**รังษีสุริยวงศ์** (ราชสกุล วิบูลยพรรณ) สังเกตว่าพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ทั้งสามพระองค์ล้วนมีความหมายสอดคล้องกับนามราชสกุลอันมาจากพระนามพระบิดาที่นิยมมีคำที่หมายถึงพระอาทิตย์เป็นส่วนประกอบ คือ สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้า**ภาณุรังษีสว่างวงศ์** พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**รพีพัฒน์ศักดิ์** และ พระราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**วิบูลยพรรณรังษี** เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรีผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกัน พบข้อสังเกตบางประการดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางคำและความหมายระหว่างพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงเป็นสมาชิกในราชสกุลเดียวกันสามารถเกิดขึ้นในลักษณะพระบิดา กับพระธิดา และพระมารดา กับพระโอรสได้ มีจำเป็นต้องเกิดขึ้นระหว่างพระบิดาและพระโอรส หรือพระมารดา กับพระธิดาเสมอไป แต่คำที่มีความสัมพันธ์กันนี้โดยมากมักเป็นคำกลางๆ มิได้มีความหมายแสดงถึงเพศใดเพศหนึ่งที่ชัดเจน เช่น คำว่า สุริย จิตร จุฬา เฉลิม ทิพย มงคล เป็นต้น โดยคำเหล่านี้เมื่อนำมาสถาปนาเป็นพระนามจะมีการตกแต่งด้วยคำอื่นให้มีความเหมาะสมตามที่จะเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้าหรือฝ่ายใน เช่น เจ้าฟ้า**จุฬาลงกรณ์** ฯ (พระบิดา) กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**จุฬารัตนราชกุมารี** (พระธิดา) เป็นต้น บางกรณีอาจเป็นคำที่มีความหมายคล้ายกันเพียงแต่ต่างกันด้วยด้วยความหมายเกี่ยวกับเพศ เช่น หม่อมเจ้า**อัปสรสมาน** (เทวกุล) กิตติากร (พระมารดา) หม่อมเจ้า**อมรสมานลักษณ** กิตติากร (พระโอรส)

2. ความสัมพันธ์ทางการใช้คำระหว่างนามของพระมารดาผู้เป็นสามัญชนกับพระนามพระธิดาผู้ทรงเป็นพระบรมวงศานุวงศ์สามารถเกิดขึ้นได้ ซึ่งโดยมากพระนามพระบรมวงศานุวงศ์จะมีการเลือกประกอบคำนั้นด้วยด้อยคำอื่นหรือเลือกใช้คำที่มีความหมายเดียวกันแต่เป็นภาษาบาลีสันสกฤตแทน เช่น เจ้าจอมมารดา**เหม** (พระมารดา) กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า**เหมวดี** (พระธิดา) เจ้าจอมมารดา**แก้ว** (พระมารดา) กับ พระเจ้า

บรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวาณีรัตนกัญญา (พระธิดา) และ เจ้าจอมมารดาเพ็ญ (พระมารดา) กับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้านางคราญอุดมดี (พระธิดา) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางการใช้คำและความหมายของพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกันระหว่างพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยากับสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
2. ศึกษาความสัมพันธ์ด้านเสียงของคำทั้งเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงตัวสะกด ระหว่างพระนามพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรีผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกัน
3. ศึกษาความสัมพันธ์ทางเสียง ทางคำและความหมายระหว่างพระนามแฝงของพระบรมวงศานุวงศ์แห่งราชวงศ์จักรีผู้ทรงอยู่ในราชสกุลเดียวกัน

บรรณานุกรม

- ไพนัสโตน, เจฟฟรี. (2549). **สมุดพระรูปพระราชโอรส พระราชธิดา และพระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)**. กรุงเทพฯ: กู๊ดวิล เพรส.
- ดำรงราชานุภาพ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี. (2472). **เรื่องเฉลิมพระยศเจ้านายฉบับมีพระรูป**. กรุงเทพฯ: โสภณพิพิธธรรมนาคร.
- นราธิวาสราชชนครินทร์, สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวง. (2540). **จุฬาลงกรณ์ ราชสันตติวงศ์ พระนามพระราชโอรส พระราชธิดา และพระราชนัดดา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- บรรเจิด อินทุจันทร์ยง. (2539). **ราชสกุลพระบรมวงศจักรี**. กรุงเทพฯ: องค์การค้าคุรุสภา.
- วิรัช ศิริวัฒนนาวิณ. (2544). **การศึกษาการตั้งชื่อของคนไทย**. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภกิจ นิมมานนรเทพ. (2538, เมษายน-มิถุนายน). พระราชวงศ์เจ้าฟ้าทรงกรมมา เกียรติศักดิ์พิเศษของเจ้านาย. **ความรู้คือประทีป**. (2): 13.
- ศุภวัฒน์ เกษมศรี, ม.ร.ว.; และ รัชนี้ ทรัพย์วิจิตร. (2549). **พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้าในพระราชวงศ์จักรี**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สุภาพรรณ ฦ บางช้าง. (2529). **รายงานผลการวิจัย ทุนอุคทนุนและพัฒนาประสิทธิภาพทางวิชาการ เรื่อง การใช้ภาษาในการตั้งชื่อของคนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.